

การพัฒนากลยุทธ์ด้านทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุต่อการท่องเที่ยว
เชิงสุขภาพ และวัฒนธรรมในสังคมแห่งการเรียนรู้
**Strategies Development to Social Skills and Practices of Elderly on Health
and Cultural Tourism in Learning Society**

ปิยดา ปัญญาศรี¹, ศราวุธ เถาว์โท²,
อนงค์ หลอดแก้ว³, กฤษณา นาคปลัด⁴, และ พรชัย เจดามาน⁵
วิทยาลัยชุมชนยโสธร¹⁻⁴, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม⁵
Piyada Punyasri¹, Sarawut Thaotho²,
Anong Lordkaew³, Krisada Nakphalad⁴, and Pornchai Jedaman⁵
Yasothon Community College¹⁻⁴, Maha Sarakham Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : kapko1990@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและประเมินกลยุทธ์ด้านทักษะสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมในสังคมแห่งการเรียนรู้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีร่วมกับใช้กระบวนการวิจัยแบบ EDFR การเก็บรวบรวมข้อมูลได้จากการศึกษาเอกสารแบบสัมภาษณ์การพัฒนากลยุทธ์กับผู้เชี่ยวชาญ 17 คน การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้จากการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน และแบบสอบถามกับผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับงานบริการวิชาการของสาธารณสุข/โรงพยาบาล 30 คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ผลการวิจัยพบว่ากลยุทธ์ด้านทักษะสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมในสังคมแห่งการเรียนรู้ มี 3 กลยุทธ์สำคัญ ประกอบด้วย 1) ทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุ 2) สังคมแห่งการเรียนรู้ และ 3) แหล่งท่องเที่ยว เชิงสุขภาพและวัฒนธรรม ซึ่งกลยุทธ์มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ

คำสำคัญ: กลยุทธ์ด้านทักษะสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุ; การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรม; สังคมแห่งการเรียนรู้

Abstracts

The objectives this study aimed to strategies development and assessment to social skills and practices of elderly on health and cultural tourism in learning society. A mixed method research via EDFR. The collections came from documentary study, interview questionnaire of strategies development of 17 experts, Verifying suitability and feasibility from group discussions of 7 qualified, and by questionnaire of 30 experts into related on academic service work of public health/hospital. Data analysis was analyzed by descriptive statistical analysis including mean, standard deviation, median and quartile range. The study revealed that strategies to social skills and practices of elderly on health and cultural tourism in learning society at “Key” of 3 strategies including 1) social skills and practices of elderly, 2) learning society, and 3) tourist attraction of health and cultural. Also, the strategies have to appropriateness and feasibility of implementation.

Keywords: Strategies to Social Skills and Practices of Elderly; Health and Cultural Tourism; Learning Society.

บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องส่งผลให้เกิดความก้าวหน้าทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วิทยาศาสตร์ รวมทั้งเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นเหตุให้แต่ละประเทศไม่สามารถปิดตัวอยู่โดยลำพัง จะต้องร่วมมือและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันมากขึ้นอีกทั้งมีการร่วมมือในการปฏิบัติการกิจและการแก้ปัญหามากขึ้น ท่ามกลางสภาพการณ์ของสังคมโลกเช่นนี้ข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้ได้ขยายขอบเขตเพิ่มพูนขึ้นแบบเท่าทวีคูณ กอปรกับประสิทธิภาพของเทคโนโลยีที่ทำให้ผู้คนสามารถเข้าถึงความรู้ได้อย่างกว้างขวางผลที่ตามมาคือการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโลกที่เป็นระบบใหม่ ที่เรียกว่า สังคมแห่งการเรียนรู้อันเป็นสังคมที่ต้องอาศัยการแพร่กระจายของข้อมูลหรือองค์ความรู้ การใช้ความรู้ในการขับเคลื่อนหลักที่ทำให้เกิดการเติบโตและสร้างงานในทุกภาคส่วนของสังคม ฉัตรชนก มัทธนวรรณ (2557 : 56) กล่าวถึงแนวคิดในการใช้ความรู้เพื่อพัฒนาที่ปรากฏต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจจากรูปแบบเดิมที่ใช้แรงงานและเงินทุนเป็นปัจจัยหลัก เพื่อใช้ในการผลิตสินค้า แต่แนวโน้มในอนาคตจะเปลี่ยนเป็นผลผลิตที่เกิดขึ้นจากปัจจัยสารสนเทศและความรู้ในระดับที่มากขึ้น อาทิเช่น เทคโนโลยี นวัตกรรมของรูปแบบของการสื่อสารที่ใช้เกิดขึ้นอยู่อย่างมากมาย แนวคิดสังคมแห่งการเรียนรู้ เป็นกระบวนการทางสังคมที่เปรียบเสมือนคลื่นแห่งพัฒนาการที่นำไปสู่ระบบสังคมใหม่ และส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในภาคส่วนต่าง ๆ ที่ล้วนส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและวิถีปฏิบัติของทุกคนในสังคม ด้วยการเกิดและเคลื่อนที่ของข้อมูลข่าวสารทั้งเก่าและใหม่ ประกอบกับวิธีการเข้าถึงได้ง่ายและสะดวก ผู้คนจึงต้องคิดวิเคราะห์แยกแยะ และมีการตัดสินใจที่รวดเร็วเพื่อให้สามารถปรับตัวและก้าวทันความเปลี่ยนแปลงซึ่งมีความซับซ้อน ซึ่งสังคมแห่งการเรียนรู้ยังเป็นเสมือนแม่แบบแห่งการพัฒนาของสังคมโลกในปัจจุบัน การพัฒนาประเทศเพื่อไปสู่การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

ได้กลายเป็นการแสดงถึงการปรับตัวเพื่อรับกับเงื่อนไขใหม่ของสังคมเพื่อความยั่งยืน สำหรับประเทศไทย ก็เป็นส่วนหนึ่งของกระแสแห่งพลวัตนี้ โดยหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนต่างตื่นตัวในการทำ ความเข้าใจและนำแนวคิดมาเพื่อใช้ประโยชน์ ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ของนโยบาย ที่เป็นสาระสำคัญที่เกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน การสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้เป็นหน้าที่ของพลเมืองไทยทุกคน และเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และสถาบันการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.) ยังมุ่งส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้มีการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้คนในสังคมแห่ง การเรียนรู้เช่นกัน จึงทำให้เกิดความจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ใหม่และทักษะชีวิตชุด ใหม่ที่มีความแตกต่างไปจากเดิม

ปัจจุบันประชากรโลกมีสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในอนาคตโดยเฉพาะประเทศไ ทยที่เริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุประกอบกับการเพิ่มจำนวนผู้สูงอายุจะทำให้ประเทศมีภาวะเสี่ยงผู้สูงอายุมากขึ้นแ ละปัญหาเกี่ยวกับผู้สูงอายุเป็นปัญหาที่รัฐและสมาชิกของสังคมจะต้องร่วมมือกันและการส่งเสริมสุขภาพของผู้ สูงอายุมีความจำเป็นอย่างมากเพื่อลดทอนโอกาสและระยะเวลาที่ต้องพึ่งพาการปรนนิบัติดูแลและภาวะค่าใช้จ่าย ที่เกินความจำเป็น (เกสร สำเภาทอง และ สภัสสรดา หนูมดำ, 2551 : 34) ทุกสังคมจึงเริ่มส่งเสริมให้ผู้สูงอายุ มีวิถีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และทักษะทางสังคม เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และสามารถดำเนินชีวิตในบั้นปลายอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุทำกิจกรรมนับเป็น วิธีการหนึ่งที่ถูกนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพราะการเข้าร่วมกิจกรรม ทำให้เกิดความสุข สนุกสนาน ได้ทำกิจกรรมนันทนาการ พบปะสังสรรค์ร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อนในวัยเดียวกัน ซึ่งจะส่งเสริมให้สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ได้ดีและความรู้สึกภาคภูมิใจว่าตน ยังมีความสามารถ มีความสำคัญและมีคุณค่าต่อสังคม ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมสม่ำเสมอจะให้เกิด ความพอใจในชีวิตตนสูงขึ้น

กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่ผู้สูงอายุได้เดินทางจากสถานที่อยู่อาศัยของตนไปยังอีกสถานที่หนึ่ง และพักอาศัยชั่วคราว โดยมีวัตถุประสงค์ต่างกัน เช่น เพื่อการพักผ่อน เพื่อการผ่อนคลายความเครียด เพื่อสุขภาพ เพื่อนันทนาการ เป็นต้น ทั้งนี้องค์การท่องเที่ยวโลกได้กำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวไว้ 3 แบบ เพื่อตอบสนองความต้องการท่องเที่ยวคือ 1) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ 2) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม และ 3) รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ ซึ่งนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มสนใจการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษเพิ่มขึ้น ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงกีฬาและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554 : ออนไลน์) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวเพื่อศึกษาหาความรู้ในพื้นที่หรือบริเวณที่มีคุณลักษณะที่สำคัญ ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม มีการบอกเล่าเรื่องราวในการพัฒนาทางสังคมและมนุษย์

ผ่านทางประวัติศาสตร์ อันเป็นผลเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรม องค์ความรู้ และการให้คุณค่าของสังคม โดยสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าหรือสภาพแวดล้อมอย่างธรรมชาติ ที่สามารถแสดงออกให้เห็นถึงความสวยงาม และประโยชน์ที่ได้รับจากธรรมชาติ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของคน ในแต่ละยุคสมัยได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม หรือขนบธรรมเนียมประเพณี (ธันนรักษ์ วัชรธรร, 2560 : 78) ส่วนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นการท่องเที่ยวเพื่อบำบัดรักษา และ หรือส่งเสริมสุขภาพในประเทศไทยได้ดำเนินกิจกรรมนี้จนมีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ กิจกรรม ที่นำมาใช้เป็นแรงจูงใจ ได้แก่ การบริการนวด อบ ประคบสมุนไพร วารีบำบัด การฝึกปฏิบัติสมาธิ แนวพุทธศาสนา การบริการอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ การตรวจร่างกาย การรักษาโรคต่าง ๆ หน่วยงานที่ดำเนินการแล้วเป็นที่รู้จักในปัจจุบัน ได้แก่ โครงการรักษสุขภาพแบบผสมผสาน ของโรงพยาบาลดำเนินสะดวก ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพมิสชั่น ซีวาธรรม เป็นต้น จากเหตุผลดังกล่าวมา จึงได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์ด้านทักษะสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมในสังคมแห่งการเรียนรู้ เป็นการวิเคราะห์วิถีปฏิบัติ ด้านทักษะสังคมของผู้สูงอายุ ที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมในสังคมแห่งการเรียนรู้ และนำเสนอกลยุทธ์ยุทธ ด้านทักษะสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมในสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งผลการวิจัยที่ได้สามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมสนับสนุน การดูแลผู้สูงอายุต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากลยุทธ์ด้านทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมในสังคมแห่งการเรียนรู้
2. เพื่อประเมินกลยุทธ์ด้านทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมในสังคมแห่งการเรียนรู้

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed method research) โดยเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และเชิงปริมาณ (Quantitative research) ร่วมกับกระบวนการวิจัยแบบ DEFR ที่มุ่งพัฒนาและประเมินกลยุทธ์ด้านทักษะสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมในสังคมแห่งการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- ฉบับที่ 1: แบบสัมภาษณ์เกี่ยวข้องกับการพัฒนากลยุทธ์ ทักษะทางสังคม พัฒนาผู้สูงอายุ ที่เกี่ยวข้องกันทักษะทางสังคม มาตรฐานทักษะทางสังคม ปกติวิสัย (Norms) ปฏิบัติการทางสังคม การจัดการ

การทอ้งเทียวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมสำหรับผู้สูงอายุและ บทบาทขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะทางสังคมของผู้สูงอายุ

- ฉบับที่ 2 และฉบับที่ 3: แบบสอบถามมาตราส่วน (Rating scale) ประมาณค่า 5 ระดับ ที่พัฒนามาจากการผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

- ฉบับที่ 4: แบบสอบถามการประเมินกลยุทธ์ โดยใช้แบบประเมินเพื่อตรวจสอบปรับปรุง ประเมินและรับรองโดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด (Close ended question) โดยแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ที่มีความสอดคล้องของเครื่องมือจากการนำไปตรวจสอบความสอดคล้อง IOC (Item of Objective Congruence) ว่ามีความเหมาะสม ตามรายการในแบบประเมินความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้น โดยการศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากลยุทธ์ ทักษะทางสังคม พัฒนาผู้สูงอายุที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม มาตราวัดทักษะทางสังคม ปกติวิสัย (Norms) ปฏิบัติการทางสังคม การจัดการการทอ้งเทียวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมสำหรับผู้สูงอายุและบทบาทขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะทางสังคมของผู้สูงอายุ นำมาสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยและแบบสัมภาษณ์

2. ผู้วิจัยได้ดำเนินการการพัฒนากลยุทธ์ด้านทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุต่อการทอ้งเทียว เชิงสุขภาพและวัฒนธรรมในสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการวิจัยแบบ EDR

2.1 กำหนดและเตรียมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยคัดเลือกจากนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิที่กำหนดคุณสมบัติเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดสรรเป็นผู้ให้ข้อมูล (Key informant) โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และวิธีการเลือกตัวอย่างแบบสโนว์บอล (Snowball sampling) เพื่อเลือกผู้เชี่ยวชาญจนครบ 17 คน

2.2 การวิจัยด้วยกระบวนการวิจัยแบบ EDR

1) รอบแรกสัมภาษณ์ เพื่อทราบแนวโน้มในการกำหนดกลยุทธ์ ด้านทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุต่อการทอ้งเทียวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมในสังคมแห่งการเรียนรู้ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์และสังเคราะห์

2) รอบที่สองนำแบบสอบถามไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดียวกับที่สัมภาษณ์ทั้ง 17 คน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนให้น้ำหนักความสำคัญของแนวโน้มแต่ละข้อ และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์เพื่อทำการจำแนกข้อมูล หาฉันทามติ

3) รอบที่สามนำแบบสอบถามไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญโดยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนให้น้ำหนักความสำคัญของแนวโน้มแต่ละข้อและนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ ในรอบนี้ผู้เชี่ยวชาญ แต่ละท่านจะรับรู้ข้อมูลย้อนกลับเชิงสถิติเป็นของกลุ่มโดยรวม ผนวกด้วยคำตอบเดิมของ ตนเองและเครื่องหมายแสดงตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละบุคคลตอบในแบบสอบถาม

2.3 รายงานผลการวิจัยของการวิจัยแบบ EDFR ยึดผลที่สรุปได้จากการทำ EDFR รอบที่สามเป็นเกณฑ์เมื่อได้ข้อสรุปจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำมาสร้างกลยุทธ์ด้านทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมในสังคมแห่งการเรียนรู้ จากนั้นดำเนินการวิจัยในขั้นตอนที่ 3 และ 4 ต่อไป

3. ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ และสรุปผลการยอมรับกลยุทธ์ ด้านทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมในสังคมแห่งการเรียนรู้

3.1 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ด้านกลยุทธ์ด้านทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมในสังคมแห่งการเรียนรู้ จำนวน 7 คน จากการสนทนากลุ่มโดยการเชิญเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ

3.2 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของกลยุทธ์ด้านทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมในสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยใช้แบบสอบถามประเมินกลยุทธ์สำหรับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในสาธารณสุข/โรงพยาบาลที่เกี่ยวข้องในงานบริการวิชาการ จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบรูปแบบที่สร้างขึ้นมามีความถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับการนำรูปแบบไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้หรือไม่

4. สรุปข้อคิดเห็นและนำเสนอกลยุทธ์ด้านทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมในสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

1. ขั้นตอนกระบวนการวิจัยด้วยกระบวนการวิจัยแบบ EDFR

1.1 การวิเคราะห์การสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 นำคำตอบที่ได้มาประมวลผล ตัดทอนข้อความที่ซ้ำซ้อนหรือส่วนเกินไปจากขอบข่ายที่กำหนดไว้ ทำการสรุปเนื้อหาและนำผลที่ได้ไปสร้างแบบสอบถามในรอบที่ 2 โดยบางเนื้อหาที่สามารถนำมาอธิบายกลยุทธ์

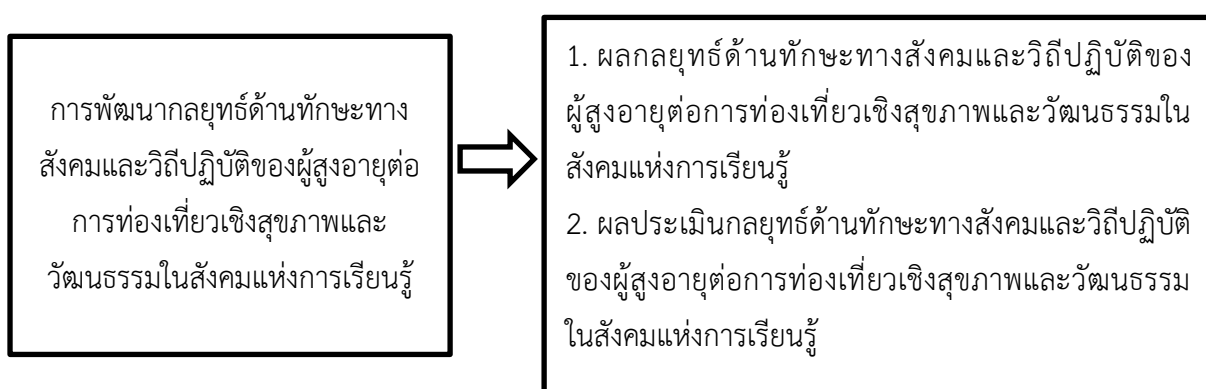
1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 2 นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่แต่ละคนให้น้ำหนักความสำคัญของแนวโน้มแต่ละข้อมาวิเคราะห์ด้วยสถิติโดยหาค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานและ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของกลุ่ม เพื่อทำการจำแนกข้อมูล หาฉันทามติ

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 3 ที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนให้น้ำหนักความสำคัญ ของแนวโน้ม แต่ละข้อ มาวิเคราะห์ด้วยสถิติโดยหาค่า ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของกลุ่ม เพื่อทำการ จำแนกข้อมูล หาฉันทามติ ในรอบนี้ ผู้เชี่ยวชาญจะได้รับรู้ข้อมูลป้อนกลับเชิงสถิติ เป็นของกลุ่มโดยรวม ผนวกด้วยคำตอบเดิมของตนเองและ เครื่องหมายแสดงตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญบุคคลนั้นๆตอบ

1.4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิด้วยกระบวนการวิจัยแบบ EDFR โดยการรายงานผลการวิจัยของการ วิจัยแบบ EDFR ยึดผลที่สรุปได้จากการทำ EDFR รอบที่ 3 เป็นเกณฑ์ที่จะเลือกแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้สูงคือค่ามัธยฐาน 3.5 ขึ้นไป และคำตอบของ ผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันโดยพิจารณาจากค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่เป็นการคำนวณค่าความแตกต่างระ หว่างควอไทล์ที่ 1 กับควอไทล์ที่ 3 ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ที่คำนวณได้มีค่าตั้งแต่ 1.50 ลงมา แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ มีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นไม่สอดคล้องกัน จากนั้นจึงนำเอาข้อความที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทั้งค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไ ทล์ มาสรุปเป็นความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

2. ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของกลยุทธ์ด้านทักษะทางสังคม และวิถีปฏิบัติของ ผู้สูงอายุต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมในสังคมแห่งการเรียนรู้ ถ้าคะแนนเฉลี่ยมากกว่า 3.50 ขึ้นไป กลยุทธ์ผ่าน การประเมินรับรอง สามารถนำไปใช้เพื่อประโยชน์ต่อไปได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลกลยุทธ์ด้านทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุต่อการท่องเที่ยวเชิง สุขภาพและ วัฒนธรรมในสังคมแห่ง การเรียนรู้

1.1 กลยุทธ์ด้านทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและ วัฒนธรรมในสังคมแห่ง การเรียนรู้ มี 3 กลยุทธ์สำคัญ ประกอบด้วย 1) ทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติ ของผู้สูงอายุ 2) สังคมแห่งการเรียนรู้ และ 3) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรม

1) กลยุทธ์ทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงวัย

กลยุทธ์ทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงวัย มี 4 องค์ประกอบ 33 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย

1.1) คุณลักษณะส่วนบุคคลที่ดี มี 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) มองความผิดพลาดเป็นประสบการณ์ ที่ได้เรียนรู้และมองโอกาสในเหตุการณ์ที่เป็นวิกฤตเพื่อกระตุ้น ตัวเองให้มีแรงบันดาลใจในการทำงานอยู่เรื่อย ๆ (2) การทบทวนเป้าหมาย (ความฝัน) อยู่เสมอว่าเป้าหมายนี้ยังมีคุณค่า (3) การค้นหาทางเลือกที่ หลากหลายในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค (4) สร้างความมีวินัยให้กับตัวเองกับแผนงานที่กำหนด ไว้เพื่อสร้างความสุขและความสนุกกับการทำงาน (5) ไม่กังวลผลลัพธ์ ยินยอมเผชิญกับปัญหาและอุปสรรค (6) คิดหาวิธีแก้ไขและสร้างความเชื่อว่าปัญหาและอุปสรรคมีทางแก้ไขเสมอ

1.2) ทักษะการสื่อสาร มี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) การมีทักษะในการสื่อสารด้านการรับรู้ข้อมูล จากการฟังและการอ่าน (2) การตัดสินใจเลือกรับข้อมูลจากการฟังและการอ่าน (3) การวิเคราะห์ ส่วนประกอบของสารจากการฟังและการอ่าน (4) การใช้ภาษาในการพูดและการเขียน (5) การจับประเด็น ในการพูดและการเขียนถ่ายทอด

1.3) การจัดการตนเอง มี 9 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) การตั้งเป้าหมายที่มีความเป็นไปได้ (2) การติดตามความก้าวหน้าในการปฏิบัติเพื่อไปสู่เป้าหมาย (3) การสร้างแรงจูงใจเพื่อไปถึงเป้าหมายที่กำหนด (4) การควบคุมตนเองและตอบสนองต่อผลสะท้อนกลับ (5) ความสามารถของบุคคลในการจัดการ กับอาการแสดง (6) การรักษาผลกระทบทางการและจิตใจ (7) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการดำเนิน ชีวิตเมื่อมีภาวะเจ็บป่วยเรื้อรัง (8) การเฝ้าระวังตนเอง (9) การสังเกตตนเองและมีการเรียนรู้เกี่ยวกับการตรวจสอบอาการเปลี่ยนแปลงของตนเอง

1.4) การตระหนักรู้ทางสังคม มี 13 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) สามารถเข้าใจสภาพความเป็นจริง โดยถ้อยแท้ สามารถตัดสินใจในเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ถูกต้องรวดเร็วปรับตัวได้ทันต่อเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงของสังคม (2) ยอมรับตนเองและผู้อื่น รวมทั้งโลกที่ตนอยู่ตามสภาพความเป็นจริง (3) มีความเป็นธรรมชาติ ปราศจากการเสแสร้ง จริงใจทั้งท่าทาง การพูดแต่ไม่ใช่ก้าวร้าว (4) วิเคราะห์ปัญหาได้และแก้ไขได้ตรงจุด โดยไม่เข้าข้างตนเอง หรือเอาแต่ใจตนเองปราศจากอคติเมื่อปัญหาเกิดขึ้นกับตนเองสามารถวิเคราะห์ สาเหตุและแก้ไขปัญหาด้วยเหตุผล ไม่ใช่เหตุผลที่เข้าข้างตนเองมาตัดสิน (5) มีความสามารถอยู่ได้โดยลำพัง

อย่างมีความสุข โดยรู้จักฟังผู้อื่นบ้างตามสมควรสามารถทำงานทุกอย่างได้ด้วยความมั่นใจมีหลักการเหตุผล สามารถคิดหรือกระทำการสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง พร้อมกับรับฟังข้อคิดเห็นจากผู้อื่น (6) มีอิสระ เสรี ความเป็นตัวของตัวเอง ฟังตนเองและอยู่อย่างสงบสุขได้ ทำสิ่งต่าง ๆ ตามบทบาทหน้าที่ และสิทธิของตนอย่างถูกต้อง เป็นที่ยอมรับของสังคม (7) มองโลกและคนรอบข้างในแง่ดี มองปัญหาในเชิงบวก หรือเรียนรู้จากปัญหา ปรับปัญหาให้เป็นโอกาส พร้อมทั้งจะเผชิญประสบการณ์ใหม่ ๆ ในชีวิต มีการเตรียมตัวเตรียมใจให้พร้อมที่จะเผชิญปัญหาที่มีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมได้ (8) มีการตื่นตัวอย่างมีสติ และรู้สึกซาบซึ้งในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สวยงาม (9) สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดี เป็นตัวอย่างที่ดีพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่น (10) รู้จักคบเพื่อนที่มีทัศนคติตรงกัน ประพฤติปฏิบัติในทางที่ดี เสียสละต่อกัน แบ่งเวลาคบเพื่อนได้ถูกต้อง ต้องคบคนไม่เลือกชั้นวรรณะ (11) ยึดถือค่านิยม ที่ถูกต้อง เป็นประชาธิปไตย รู้สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ของตน สิทธิมนุษยชน ไม่ล่วงละเมิดก้าวกายสิทธิของผู้อื่น (12) ยึดมั่นในหลักศีลธรรม จรรยา มีธรรมประจำใจ รู้ความถูกต้องดีงาม (13) มีความสามารถในการสร้างสรรค์ สิ่งใหม่ ๆ ให้แก่ชีวิต เริ่มต้นตลอดเวลา มีอารมณ์ขันอย่างมีสติ

2) กลยุทธ์สังคมแห่งการเรียนรู้

กลยุทธ์สังคมแห่งการเรียนรู้ มี 2 องค์ประกอบ 13 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย

2.1) บุคคลแห่งการเรียนรู้ มี 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) ทักษะการฟังที่ทำให้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการคิดและการพูด (2) ทักษะการถามที่ทำให้เกิดกระบวนการคิด การเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ จากคำถามที่ดีทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ตั้งแต่ระดับ การจำไปจนถึงระดับ วิเคราะห์และประเมินค่า (3) ทักษะการอ่านจากการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (4) ทักษะการคิดที่ทำให้มองการไกล สามารถควบคุมการกระทำของตนให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ การคิดอย่างมีเหตุผลและมีวิจารณญาณ มีผลต่อการเรียนรู้ การตัดสินใจ และการแสดงพฤติกรรม (5) ทักษะการเขียนจากความสามารถในการ ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ทัศนคติ และความรู้สึกออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้อื่นเข้าใจ (6) ทักษะการปฏิบัติจากการลงมือกระทำจริงอย่างมีระบบ และสามารถสรุปผลอย่างมีเหตุผลได้ด้วยตนเอง เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหา

2.2) องค์ความรู้และการจัดการความรู้ มี 7 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) การจัดความรู้ที่มีอยู่ทั่วไปให้เป็นระบบเพื่อการใช้งานที่ง่ายและสะดวก (2) ความรู้ที่เห็นชัดแจ้ง และความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวตน (3) ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่อยู่ในตัวตน (4) วงจรความรู้ที่เกิดจาก ข้อมูล -> สารสนเทศ -> ความรู้ -> ความชำนาญ (5) การเริ่มต้นของการจัดการความรู้ในการจัดการการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมของตนเอง (6) ความรู้ที่แฝงอยู่ในตัวตนมากที่สุด (7) การจัดการความรู้ การใช้ความรู้ที่ได้รับในเวลาที่ต้องการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการทำงาน

3) กลยุทธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรม

กลยุทธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรม มี 5 องค์ประกอบ 22 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย

3.1) รูปแบบแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรม มี 7 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) แหล่งท่องเที่ยวประเภทวิถีไทย (2) แหล่งท่องเที่ยวประเภทแพทย์แผนไทย (3) แหล่งท่องเที่ยวประเภทอาหารสมุนไพร (4) แหล่งท่องเที่ยวประเภทสมุนไพรชนบท (5) แหล่งท่องเที่ยวประเภทฝึกสมาธิและบำเพ็ญภาวนา (6) แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ (7) แหล่งท่องเที่ยวประเภทนันทนาการ

3.2) สภาพทั่วไปด้านสถานที่ของแหล่งท่องเที่ยว มี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) มีความร่มรื่น บรรยากาศดี เหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจ (2) มีบริเวณให้นั่งพักผ่อนอย่างเพียงพอ (3) ความสะอาดของบริเวณโดยรอบ (4) การดูแลสภาพแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยว (5) ความสะดวกในการเดินทาง

3.3) สภาพทั่วไปด้านบุคลากรผู้ให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว มี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) ความพร้อมที่จะให้บริการ (2) ความเต็มใจในการให้บริการ (3) ความสุภาพอ่อนโยน (4) การให้คำแนะนำในเรื่องต่าง ๆ แก่ผู้ให้บริการ (5) การให้รายละเอียดเกี่ยวกับ สถานที่ท่องเที่ยว

3.4) สภาพทั่วไปด้านการอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว มี 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) มีศาลาและห้องอาบน้ำไว้บริการ (2) มีป้ายแนะนำเกี่ยวกับการให้บริการสถานที่ท่องเที่ยว

3.5) สภาพทั่วไปด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว มี 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) มีสปาและนวดแผนไทยไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว (2) มีบริการเช่าจักรยานเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ชมทัศนียภาพโดยรอบ (3) มีร้านขายของที่ระลึกให้นักท่องเที่ยวได้เยี่ยมชมและเลือกซื้อของฝาก

1.2 ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์ด้านทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และวัฒนธรรมในสังคมแห่งการเรียนรู้ ในภาพรวมของวงรอบที่ 3 ทั้ง 3 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุ กลยุทธ์สังคมแห่งการเรียนรู้ และกลยุทธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมในคำมัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ แสดงดังตารางที่ 1.

ตาราง 1. คำมัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) ในภาพรวม ทั้ง 3 กลยุทธ์

กลยุทธ์ด้านทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติ ของผู้สูงอายุ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			
	Mdn.	ระดับความคิดเห็น	I.R.	ความสอดคล้อง
กลยุทธ์ทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้ สูงอายุ	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
กลยุทธ์สังคมแห่งการเรียนรู้	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง

กลยุทธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรม	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง
รวมเฉลี่ย	5.00	มากที่สุด	1.00	สอดคล้อง

จากตาราง 1 ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์ด้านทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมในสังคมแห่งการเรียนรู้ ในภาพรวมของวงรอบที่ 3 ทั้ง 3 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุ กลยุทธ์สังคมแห่งการเรียนรู้ และกลยุทธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรม พบว่า มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 เป็นกลยุทธ์ที่เหมาะสมในระดับมากที่สุด และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R) ของข้อความเท่ากับ 1.00 ที่มีความสอดคล้อง

2. ผลประเมินกลยุทธ์ด้านทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมในสังคมแห่งการเรียนรู้ ทั้ง 3 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุ กลยุทธ์สังคมแห่งการเรียนรู้ และกลยุทธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรม จากการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ แสดงดังตาราง 2.

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสม และความเป็นไปได้

ลำดับที่	กลยุทธ์ด้านทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมในสังคมแห่งการเรียนรู้	ระดับความเหมาะสม ความเป็นไปได้		ความหมาย
		$\bar{X}$	S.D.	
1.	กลยุทธ์ทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุ	4.80	0.61	มากที่สุด
2.	กลยุทธ์สังคมแห่งการเรียนรู้	4.83	0.59	มากที่สุด
3.	กลยุทธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรม	4.79	0.62	มากที่สุด
	รวมเฉลี่ย	4.81	0.61	มากที่สุด

จากตาราง 2 ผลประเมินกลยุทธ์ด้านทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมในสังคมแห่งการเรียนรู้ ทั้ง 3 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุ กลยุทธ์สังคมแห่งการเรียนรู้ และกลยุทธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรม ของความเหมาะสมและความเป็นไปได้ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$, S.D.= 0.61) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านของกลยุทธ์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กลยุทธ์สังคมแห่งการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.83$, S.D.= 0.59) รองลงมา ได้แก่ กลยุทธ์ทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.80$, S.D.= 0.61) และกลยุทธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรม ($\bar{X} = 4.79$, S.D.= 0.62) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

กลยุทธ์ด้านทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมในสังคมแห่งการเรียนรู้ มี 3 กลยุทธ์สำคัญ ประกอบด้วย 1) ทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุ มี 4 องค์ประกอบ คือ คุณลักษณะส่วนบุคคลที่ดี มี 6 ตัวบ่งชี้ ทักษะการสื่อสาร มี 5 ตัวบ่งชี้ การจัดการตนเอง มี 9 ตัวบ่งชี้ การตระหนักรู้ทางสังคม มี 13 ตัวบ่งชี้ 2) กลยุทธ์สังคมแห่งการเรียนรู้ มี 2 องค์ประกอบ คือ บุคคลแห่งการเรียนรู้ มี 6 ตัวบ่งชี้ องค์ความรู้และการจัดการความรู้ มี 7 ตัวบ่งชี้ และ 3) กลยุทธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรม มี 5 องค์ประกอบ คือ รูปแบบแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรม มี 7 ตัวบ่งชี้ สภาพทั่วไปด้านสถานที่ของแหล่งท่องเที่ยว มี 5 ตัวบ่งชี้ สภาพทั่วไปด้านบุคลากรผู้ให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว มี 5 ตัวบ่งชี้ สภาพทั่วไปด้านการอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว มี 2 ตัวบ่งชี้ และสภาพทั่วไปด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว มี 3 ตัวบ่งชี้ โดยทั้ง 3 กลยุทธ์ของความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ประเด็นกลยุทธ์ด้านทักษะสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมในสังคมแห่งการเรียนรู้ จากการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้สูงอายุที่ได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพอย่างรอบด้าน การวัดและประเมินทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุจากสภาพจริง การส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อเป็นสถานที่ให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้

จากผลสรุปการพัฒนากลยุทธ์ด้านทักษะสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมใน สังคมแห่งการเรียนรู้ พบว่า มี 3 กลยุทธ์สำคัญ ประกอบด้วย 1) ทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุ 2) สังคมแห่งการเรียนรู้ และ 3) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรม ทั้งนี้เป็นเพราะว่าในขั้นตอนกระบวนการพัฒนาได้มีการวิเคราะห์ การสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 เพื่อนำคำตอบที่ได้มาประมวลผล ตัดทอนข้อความที่ซ้ำซ้อนหรือส่วนเกินไปจากขอบข่ายที่กำหนดไว้ ทำการสรุปเนื้อหา ในรอบที่ 2 นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่แต่ละคนให้น้ำหนักความสำคัญของแนวโน้มแต่ละข้อมา วิเคราะห์ เพื่อทำการจำแนกข้อมูล หาฉันทามติ ในรอบที่ 3 ที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนให้น้ำหนักความสำคัญของแนวโน้มแต่ละข้อมาวิเคราะห์ เพื่อทำการจำแนกข้อมูล หาฉันทามติ รวมทั้ง ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิด้วยกระบวนการวิจัย แบบ EDFR โดยการรายงานผลการวิจัยของการ วิจัยแบบ EDFR ยึดผลที่สรุปได้จากการทำ EDFR รอบที่ 3 เป็นเกณฑ์ซึ่งจะเลือกแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้สูง และคำตอบของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกัน ส่งผลให้กลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติสอดคล้องกับ นิตยา สุวรรณเพชร (2554 : 45) และปราโมทย์ ประสาทกุล (2555 : 28-32) และ Tomasovic, N. (2015 : 898-904) ทฤษฎีบทบาท (Role theory) ทฤษฎีกิจกรรม (Activity theory) ทฤษฎีการแยกตนเอง (Disengagement theory) ทฤษฎีความต่อเนื่อง (Continuity theory) ทฤษฎีระดับชั้นอายุ (Age stratification theory) ทฤษฎีภาวะ

ธรรมชาติในวัยสูงอายุ และภาวะพลัดพลังในวัยผู้สูงอายุ (Active aging) ดังนั้นทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) คุณลักษณะส่วนบุคคลที่ดี 2) ทักษะการสื่อสาร 3) การจัดการตนเอง และ 4) การตระหนักรู้ทางสังคม (Peto, K., 2018:98) จึงเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชนและสังคม เป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับบุคคลทุกเพศ ทุกวัย เพื่อใช้ในการปฏิสัมพันธ์ ติดต่อสื่อสาร และการอยู่ร่วมกันของบุคคลในสังคม หรือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกับบุคคลอื่นตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สำหรับสังคมแห่งการเรียนรู้ เป็นแนวคิดและกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ชุมชน สังคม แบบองค์รวมเพื่อสร้างสังคมที่เข้มแข็ง ยั่งยืน สิทธิชัย คูเจริญสิน (2559 : 32) สังคมที่ผู้คนมีนิสัยรักการเรียนรู้ ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการเรียนรู้ มีนิสัยรักการเรียนรู้ สนใจและใฝ่หาความรู้อย่างสม่ำเสมอ ผู้คนสามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ที่หลากหลาย และใช้ความรู้และทักษะความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคมโดยรวม มีกระบวนการทางสังคมที่เกื้อหนุนส่งเสริมให้บุคคล กลุ่มบุคคล และชุมชนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยอาศัยสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ทรัพยากร และแหล่งการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการ สะดวกรวดเร็วและมีการให้บริการอย่างครอบคลุมทั่วถึง เป็นสังคมที่มีการแบ่งปัน การถ่ายทอดความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทุกคนในสังคมร่วมมือบทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง องค์ความรู้จากผู้ทรงภูมิปัญญา มีระบบการบริหารจัดการความรู้ที่ทุกคนและทุกภาคส่วนในสังคมสามารถมีส่วนร่วมได้ การพัฒนาสังคมเน้นที่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์บนฐานการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติที่ดีแบบองค์รวมเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีคุณภาพและมีความสุข สำหรับองค์ประกอบหลักของสังคมแห่งการเรียนรู้ ได้แก่ บุคคลแห่งการเรียนรู้หรือผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้จัดการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ องค์ความรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ บรรยากาศการเรียนรู้ เครือข่ายการเรียนรู้ การจัดการความรู้ องค์การแห่งการเรียนรู้ จะเห็นได้ว่าสังคมแห่งการเรียนรู้อาศัยองค์ประกอบทั้งเชิงโครงสร้างทางสังคมและเชิงระบบหรือสถาบันสำคัญของสังคม ผู้สูงอายุในสังคมโลกปัจจุบันควรมีคุณลักษณะส่วนบุคคลที่ดี ทักษะการสื่อสาร การจัดการตนเอง การตระหนักรู้ทางสังคม เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และเป็นผู้มีองค์ความรู้และการจัดการความรู้ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์บนฐานการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะและทัศนคติที่ดีเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีคุณภาพและมีความสุขอันเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับพรทิพย์ สุขอดิษฐ์ (2557 : 6) และ ภิญโญ คำศิลป์ (2557 : 77) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมฟื้นฟู และบำบัดรักษาสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ รวมทั้งการใช้ช่วงเวลาดังกล่าวเยี่ยมชมความงามทั้งธรรมชาติ และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร การท่องเที่ยวด้วย โดยจุดมุ่งหมายของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนั้น นอกจากจะเป็นการส่งเสริมบำรุงรักษา

สุขภาพ การบำบัดรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพแล้ว ยังเป็นการท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งก่อให้เกิดทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมในการส่งเสริมและรักษาสุขภาพให้สมบูรณ์ด้วยตนเอง ดังนั้นการส่งเสริมและสนับสนุนเจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนได้จัดทำ/จัดหาชุดองค์ความรู้เรื่องต่าง ๆ ที่น่าสนใจให้กับผู้สูงอายุในชุมชนได้เรียนรู้เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะพื้นฐาน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้สูงอายุที่ได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพอย่างรอบด้านและต่อเนื่อง การศึกษาความต้องการหรือทัศนคติของผู้สูงอายุในชุมชนต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรมเพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมกับปัจจัยที่ส่งผลกับผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุ

1.1 การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้สูงอายุที่ได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพอย่างรอบด้าน โดยเสนอเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้สูงอายุทั้ง 4 ลักษณะ คือ คุณลักษณะส่วนบุคคลที่ดี ทักษะการสื่อสาร การจัดการตนเอง และการตระหนักรู้ทางสังคม

1.2 การวัดและประเมินทักษะทางสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุจากสภาพจริง

2. ด้านสังคมแห่งการเรียนรู้

2.1 การส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อเป็นสถานที่ให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้

2.2 การส่งเสริมและสนับสนุนเจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนได้จัดทำ/จัดหาชุดองค์ความรู้ เรื่องต่าง ๆ ที่น่าสนใจให้กับผู้สูงอายุในชุมชนได้เรียนรู้เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะพื้นฐานทั้ง 6 ทักษะ คือ ทักษะการฟัง ทักษะการถาม ทักษะการอ่าน ทักษะการคิด ทักษะการเขียน ทักษะการปฏิบัติ

2.3 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้สูงอายุที่ได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพอย่างรอบด้าน และต่อเนื่อง

3. ด้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรม

การศึกษาค้นหาความต้องการหรือทัศนคติของผู้สูงอายุในชุมชนต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและวัฒนธรรม เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมกับปัจจัยที่ส่งผลกับผู้สูงอายุ เช่น รายได้ สภาพร่างกาย การเดินทาง สถานที่พัก

4. ด้านนโยบายและการวิจัย

4.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำกลยุทธ์ด้านทักษะสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุต่อการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพและ วัฒนธรรมในสังคมแห่งการเรียนรู้ใช้เป็นแนวทางในการจัดดำเนินการ บริการวิชาการแก่สังคม ซึ่งการบริการนี้เป็นการ จัดบริการสำหรับผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มประชากรที่มีจำนวนมากและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปีและในอนาคตประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็ม

ตัว อีกทั้งกลุ่มผู้สูงอายุบางส่วนยังมีรายได้ และมีเวลา ทำให้กลุ่มผู้สูงอายุเป็นเป้าหมายหลักที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยให้ความสำคัญ

4.2 การนำกลยุทธ์ไปใช้ในการบูรณาการหน่วยงานและบุคลากรของหน่วยงานในการให้บริการวิชาการ โดยสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ การกีฬาและการท่องเที่ยว และสร้างความร่วมมือกับองค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานส่งเสริมสุขภาพ กระทรวงพัฒนาสังคม องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้นเพื่อตอบสนองความต้องการของ ผู้สูงอายุโดยใช้นโยบาย ประชากรูฐด้วยการให้ผู้ให้บริการมีส่วนร่วมในค่าใช้จ่าย

4.3 การศึกษาการพัฒนากลยุทธ์ด้านทักษะสังคมและวิถีปฏิบัติของผู้สูงอายุต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และวัฒนธรรมใน สังคมแห่งการเรียนรู้เป็นข้อมูลเชิงลึกกรณีศึกษาสำหรับพื้นที่ แต่ละพื้นที่ เพื่อได้ข้อมูลเฉพาะเจาะจงและหลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย 2558-2560. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2564. แหล่งที่มา: http://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=7114
- เกสร สำเภาทอง และสภัสสรดา หนู่มดำ. (2551). *การเสริมสร้างสุขภาพเพื่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ*. กรุงเทพมหานคร: คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ฉัตรชนก มหัทธนนรณก. (2557). *กลยุทธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ บ่อน้ำพุร้อนพระร่วง ตำบลลานดอกไม้อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธนันรักษ วัชรธร (2560) *แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมืองจังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต การศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิตยา สุวรรณเพชร. (2554). *ศึกษาพฤติพลด้านการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในชุมชน*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ คณะพยาบาลศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปราโมทย์ ประสาทกุล. (2555). สังคมผู้สูงอายุไทยยังอยู่ระดับประถม. *วารสารประชากรและการพัฒนา*, 32 (6), 28-32
- พรทิพย์ สุขอดิศัย. (2557). *วิถีชีวิตและแนวทางการมีสุขภาวะของผู้สูงอายุในภาคตะวันออก*. นิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ภิญโญ คำศิลป์. (2557). *ความพึงพอใจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวชาวไทยในกลุ่ม Generation Y ที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการวิสาหกิจขนาดย่อม คณะการจัดการและการท่องเที่ยว. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สิทธิชัย คูเจริญสิน. (2559). *ศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมของผู้สูงอายุที่พักอาศัยในเขต อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุพัตรา ศรีวณิชชากร. (2558). *สู่ชุมชนสุขภาพดี*. นนทบุรี: สหมิตรพริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- Peto, K. (2018). *The impact of health tourism on the quality of life*. Doctoral School of Management And Business Administration, University of Debrecen.
- Tomasovic, N. (2015). When elders choose : Which factors could influence the decision making among elderly in the selection of health tourism services?. *Journal of Medical Hypotheses*, 898-904.